

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1—1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—24
		széri hirdetéskor					
		tt	krft	krft	krft	krft	kr
16/16	lap	14	36	70	120	160	200
9/16	"	7	18	35	60	80	100
4/16	"	350	9	1750	30	40	50
2/16	"	175	450	875	15	20	25
1/16	"	90	225	440	750	10	1250

Többszöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadjunk lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 6. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Komoly figyelmeztetés a szőlősgazdákhöz.*)

Nem mulaszthatjuk el borász-közönségünknek tudomására juttatni, miszerint a szőlőtetű (Phylloxera vastatrix) Dr. Rössler tanár tudósítása szerint már a klosterneuburgi cs. kir. borászati intézet szőlőjében ismételve mutatkozik. Hogy miféle veszélyrel vagyunk itt szemben, azt hiszem fölösleges volna fejtegetnem, elég felvilágosítást adnak e részben a francziák hivatalos- és magántudósításai. S tekintetbe véve még azon körülményt is, miszerint ezen veszélyes ellenség kiirtására még mind ez ideig semmi ellenszer sincs fölfedezve, — határozottan kimondhatjuk, hogy a klosterneuburgi tenyészeszűk kereskedése Magyarországra nézve megszűnt létezni, s ha valaki továbbra is innét földözendi szükségletét, felelőssé teszi magát mind azon veszélyekért, melyek ebből az országra hármozhatnak. Nem ellenszenv vagy rossz akaratból mondunk ily szigorú ítéletet, — ez csak ismétlése azon rendszabálynak, melyet Németország a veszély érzetében annak idejében a francziák ellen életbe léptetett.

— a —

Közgazdasági mozgalmak a Lajtán tul.

I.

(G. V.) A lefolyt hóban a birodalmi tanácsban képviselt tartományok fővárosa — Bécs — két ne-

*) Tisztelettel felkérjük a hazai t. szerkesztősegeket, szíveskedjenek e „figyelmeztetés“-t becses lapjaikba átvenni.
Szerk.

vezetes gyűlést fogadott keblébe, az u. n. agrar congressust. és a szőlészeti s borászati enquetét! Az elsőnek tárgyalásaira kilencz „hivatalos“ kérdés volt kitűzve, melyeknek nagyobb része oda irányult, meg van-e a congressus elégedve — saját magával? meg van-e elégedve a cs. kir. földmiveldsi miniszteriummal? végre meg van-e elégedve azon t. cz. gazd. egyletekkel, melyeknek küldötteiből ezen „földmiveldési parlament“ alakult? Daczára a „kedélyes“ sorrendnek, a gyűlések mai korszakában, mi szomszédok sem ignorálhatjuk teljesen e congressust és annak nézeteit, mert ebből ha nem is mindenben példát, de legalább tanúságot vonhatunk ki saját magunk számára.

Az első kérdés arra nézve kért felvilágosítást, vajlon a congressus rendes időszakokbani összehívása szükséges-e, vagy pedig kívánatosabb annak átalakítása állandó intézményé? — A szükségesség, természetesen egyhangulag el lön isuerve, de az összehívás időszakaira nézve eltértek a vélemények, minek folytán alkalmasint „esetről esetre“ fog e gyűlés megtartatni!

Második és harmadik kérdés: helyes- és megfelelő-e azon modor és forma, mely szerint a gazd. egyletek a miniszteriummal közlekednek? Helyes és megfelelő-e a gazd. egyletek belserveszete műszaki kérdések szakszerű tárgyalására nézve? Először a m. kormány képviselője fejezte ki teljes megelégedését az eddigi eljárással szemben, mire válaszul a

nagyon tisztelt egyleti képviselők is egyhangulag csatlakoztak e nyilatkozathoz.

A negyedik kérdés az előbbieneknél még kényesebb természetű volt, a mennyiben a subventionálás módozataival foglalkozott. A centralisatio üde légkörében felnőtt országos gazd. egyletek képviselői azon óhajukat fejezték ki, miszerint a magas kormány „közvetlenül” velük érintkezzék és főképen ne vegye számba azon forradalmár egyletecskéket, melyek az országos fő- és anyaegyletektől különválni bátorkodtak! Tekát loyális szomszédaink már a gazd. haladást is monopolisálni akarják, és hogy e tekintetben még sulyosabb pressiót is gyakorolhassanak, kizárólag ők akarják „kezeleni” a subventiót!

Ötödik kérdés: a földmívelési miniszterium által segélyezett gazd. oktatás emelését illetőleg, az eddigi módozatok megváltoztandók-e vagy pedig ujak ajánlatnak? Erre nézve a congressus azt javasolja, hogy a miniszterium pályázatok kiírása által első sorban jó segéd- és tankönyvekről gondoskodjék a gazdasági felsőbb népiskolák számára; hogy a tanítóképezdékben a gazdasági oktatásra a legnagyobb gond és figyelem fordíttassék; továbbá óhajja, hogy az egyes tartományokban a néptanítók évente gazd. póttanfolyamokat látogathassanak. A congressus védelmére kelt az. u. n. gazd. középintézeteknek és nyomósan hangsúlyozta a vándortanári intézmény szükségességét és czélszerűségét; kérelmezte különleges szakiskolák felállítását az egyes gazdasági ágakra nézve.

A hatodik kérdés az annyira fontos telkesítési (melioratio) ügygyel foglalkozott; értve ezalatt főleg öntözést és lecsapolást, alagsövezést sat. E tárgyban külön albizottság referalt és ajánlotta, miszerint állittassanak elegendő számmal telkesítési mérnökök, adassanak az illető gazd. egyletek jótállása mellett a telkesítési munkálatok keresztülvitelére megfelelő évenként mérsékelt részletekben törlesztendő előlegek, egyáltalában minden a telkesítésre czélzó törekvés telhetőleg gyámolittassék, sőt minta-telkesítések, valamint technikai előmunkálatok közvetlenül állami pénzsegélyben is részesíttessenek. Albizottság egyzersmind javasolja, miszerint a bécsi gazd. egyetemen állittassék külön tanfolyam telkesítő mérnökök kiképzésére, az egyes tartományokban pedig rétmívelő iskolák. A congressus a megereedt vitában a gazdasági egyletek jótállása ellen nyilatkozott, sőt egy tag tovább menve az állami subventiót is elvetendőnek vélte, de illeték- és adómentességet kért azon hitel-

intézetek számára, melyek kizárólag gazd. czélokra nyujtják a jelzálogkölcsonöket. Indítványoztatott továbbá, hogy a földmívelési miniszterium 10 éven át, évente két milliót vegyen fel budgetjébe, mely összeg mint telkesítési alap megfelelő czélokra nagyon mérsékelt kamatláb és törlesztési részletek mellett kikölcsonözendő lenne; a bizottság többi indítványai, úgy látszik, elfogadtattak; azért mondjuk „úgy látszik”, mert e congressuson nem történt szavazás! „Egyetlen szózatuk sem fog nyom nélkül elhangzani”, így szólott a miniszter megnyitó beszédében, a szavázatok tehát nem olvastattak, hanem „latoltattak”; mely eljárás, ha nem is mindig practicus, de következményét tekintve, tagadhatatlanul nagyon — kényelmes!

Interpelláltak a minisztert, a gazdákra nézve oly fontos sókérdésben is; Chlumetzky lovag pedig készséggel kijelentette, miszerint a sóár leszállításának szükségességét a kormány körök is teljesen elismerik. És minálunk?

Ezek voltak az agrariái congressus nevezetesebb mozzanatai — hibás szervezetű, hamis utra terelt testületnek inkább loyális és hétköznapi, mint férfias nyílt, országos horderejű nyilatkozatai! Leginkább csalódott benne maga a lajtántuli országgrész és e csalódás nemcsak a független sajtóban, sőt még a birodalmi tanács kebelében is keserű kifejezésre talált.

A szőlőszeti enquéte-ről a jövő számban.

A vágási idő befolyása a fa tartósságára.

Kézműveseknek, s minden rendű és rangu iparosoknak, kik egy vagy más célra faanyagokat dolgoznak fel, s még inkább a gazdaközönségnek, mely a fát nem csak hogy számtalan céljaira használja, de közvetlen érdekében áll, hogy faépitményei és készítményei mentől tovább tartsanak, nem lesz érdektelen tudni, hogy a különböző időben vágott faanyagok feltűnően különböző tartóssággal és használhatósággal bírnak. E részt, némely újabb időben szerzett tapasztalati adatok állanak rendelkezésünkre, melyek közül a következőket látjuk jóvak közölni:

Négy szál, egészen egyformán 30 láb hosszúra és $\frac{5}{8}$ " vastagra faragott lucfenyő-gerenda közül, melyek egyike december végén, másika január, harmadika február és negyedik márczius végén vágatott, a decemberi legnagyobb horderővel bírt s ennél a januárinak 12%-, a februárinak 20%- és a márcziusinak 38%-kal volt kisebb a horderője.

Négy hüvelyk vastag, 3 lábnyira a földbe ásott lucfenyőéczek közül azok, melyek decemberben vágattak 16 év mulva még szilárdon állottak, míg a márcziusnak 3—4 év mulva gyöngre nyomásra kitérődedtek.

Földbe-ásott lucfenyő-tönkök közül a decemberben vágott 16 év mulva még tetemes ép fát tartalmazott, ellenben a febr. végén vágott 8 év alatt teljesen elkórhardt. Ugyan ilyen fát istálló-pallózatnak alkalmazva, a decemberi 6 évig tartott el, a feburárit pedig már 2 év mulva ki kellett cserélni.

Decemberben vágott bükkfa-keréktalp (kerékfal) 6 évig, a februári ellenben csak 2 évig tartott.

A különböző időben vágott fák tömörségét és likacsosságát akként kísértették meg, hogy tölgyfákból egyenlő törzsmagasságban vágtak decz., jan., febr. és martius végén egyenlően 4" vastag keresztkorongokat s mindenikre 6" magas és 6" széles bádogkoszorut illesztettek, úgy, hogy a korongok nyílt edények fenekét képezték, s mindenikbe 2—2 kupa vizet töltöttek. A decemberben vágott korong semmi vizet sem bocsátott át; a januári korongnál 48 óra mulva egyes átszűrődött cseppek mutatkoztak; végül a februári 48 óra alatt, a márcziusi pedig 2 óra alatt a betöltött vizet mind áthocsátotta.

Egyenlő vastagságu tölgydongákból készült 2—2 akós hordókat uj borral töltöttek meg s egy év mulva a decemberi dongákból készült hordónál csak 1½ kupa, a februárinál ellenben 8 kupa apadás mutatkozott.

Megjegyzendő, hogy a kísérleteknél használt fák egészen egyenlő termőhelyen nőttek, egyforma növények és egyenlő koruak voltak s az egyenlő körülmények között véghez vitt kísérletek előtt egyformán szárítottak ki.

Látni való a főntebbi adatokból, hogy a nedvkeringes teljes szünetelése idejében (decz.) ejtett fák egyenlő körülmények között legtartósabbak. Állítólag tűzerejük is nagyobb. Kérdés azonban, hogy ezekkel szemben a nyáron vágott és meghántva jól kiszáritott fa hogyan viseli magát; mert tudva levőleg, ha az ilyen fát meghántjuk, abból a teljesen feloldott állapotban levő nedvek tökéletesebben kiszállanak és a fa teljesen kiszáritva, majdnem csontkeménységűvé válik.

Továbbá, ha az előfát, mielőtt leejtenők, meggyűrűzzük, azaz a törzs körületén kéregszalagokat hántunk le s a fát eként 2—3 évig lábán hagyva, ugyszolván elhervasztjuk, ez által a fa tartósságban igen sokat nyer. A fa tartósságának ilyen módon nevelését már a rómaiak is ismerték s újabb amerikai tapasztalatok az eljárás előnyét még inkább megerősítik. Ez által a fa nehezebb (pl. a fenyők 42%-kal), keményebb, szívósabb és tartósabb lesz; nehezebben dolgozható és nem repedezik oly könnyen.

A babonás hit a holdnak is tulajdonít befolyást a fa tartósságára nézve.

Nevelhetni még a fa tartósságát szenesítés (pörzsölés), beitatás (imprágnálás) és bemázolás által is.

Végül megjegyzendő, hogy a sovány, hegyes helyen nőtt fa évgyűrűi keskenyebbek s ennek folytán a fa tömöttebb és áthathatlanabb; minél fogva finomabb szeszfélek eltartására hordódongának alkalmasabb, mint a buján nőtt, laza szerkezetű fa. Székely Mihály.

T Á R S A L G Ó.

Magyarország a bécsi világkiállításon.

Wagner László m. kir. műegyetemi tanár és mezőgazdasági szakbiztos a világkiállítási orsz. magyar bizottmány végrehajtó bizottságának legközelebb a miniszterelnök Szlávy József és a földmivelési-, ipar-és kereskedelemügyi miniszter gr. Zichy József jelenlétében tartott ülésén a jelentést terjesztette elő:

Az igen tisztelt előttem szólottak, a végrehajtó bizottság elnöke, Korizmiés László ur, és a m. kir. kománybiztos, Németh Imre ur, oly kimerítően tárgyalták a világkiállítás ügyének Magyarországon való állását, illetőleg egyrészt a végrehajtó bizottság eddigi működését, másrészt a kir. bizottságét, hogy feladatom ez előadásokkal szemben nem lehet más, mint részletes adatokat adni elő azon teendőik köréből, melyek Magyarországnak a jövő esztendei világversenyben való részvételéből erednek és az én hatáskörömbe tartoznak.

Nekem jutott a szerencse, Magyarország mezőgazdaságát a bécsi 1873-diki világkiállításon képviselhetni; tevékenységünk azon részét, mely kiválóan mezőgazdasági államban, mint a milyen hazánk, az ország jóllétének, felvirágzásának főalapját képezi. Az ipar Magyarországon jóformán csak keletkező félben van; nagyon téves nézet volna, ha azt hinnők, hogy már most is gazdasági termelésünknek csak távolról is megfelelő fogyasztó gyáriparkunk van. Első sorban tehát Magyarországnak gazdasági termelése, földmivelésünk és állattenyésztésünk termékei hivatják arra,

hogy a bécsi világkiállításon kulturális állapotaink hű képét tüntessék fel, — jogosultnak tartom reményemet, hogy e kép nem csak hű, de egyszersmind szép és gazdag is lesz.

Magyarországnak kell és fog is gazdasági terményeivel kitűnni a bécsi világkiállításon. Ezt önök előtt bebizonyítani, mai jelentésem feladatává tettem.

Magyarország gazdasági terményei között első sorban a gabona, (ill. liszt), a bor és a gyapju említendők.

A mi Magyarországnak gabona termelését illeti, köztudomásu, hogy az szabályos esztendőkbek fölösen sokat, azaz annyit termel, hogy az ország gabona termelése tetemesen haladja meg fogyasztását. Ennél fogva földterményünk jelentékeny részét vagy természetes állapotában, vagy pedig lisztte őrölve, külföldre kell vinnünk. Földterményünk legfontosabb nemének értékesítésével egyelőre a nagy világpiacra vagyunk utalva, ezeken azonban versenytársaink — különösen az utolsó évtizedben, — tetemesen szaporodtak meg, s földterményeink elkeltét érzékenyen veszélyeztetik. Amerikának évről évre gyarapodó óriási gabnatermelése érzékenyen nehezedik gabonánk (lisztünk) kivitelére, kelendőségére — Magyarországnak mainap tényleg arra van szorítva, földterményei számára új piacokat keresni, vagy legalább buzájának, illetőleg lisztjének nagyobb táperejét — különösen pedig nagyobb siker (Kleber) tartalmát a világkiállításokon működő nemzetközi jury által elismertetni. Ha ez sikerül, ha a nagy világ tényleg elismerné, mit a tudomány — a vegyelemzés — már rég jelentett volt ki; az 1873-ki bécsi világkiállítás földterményeinkre nézve nem

lesz üdvös befolyás hiában, a külföld a magyar buzának, a magyar lisztnek jelentékeny elsőbbséget fog adni minden más buza, ill. liszt felett, s mind gabnánk kelendőségének viszonyai, mind pedig a mai nap tespedő lisztiparunk észrevehető módon javulni, emelkedni fognak.

Annak bebizonyítására, hogy Magyarország földterményei és liszt-ipara méltóan lesznek a bécsi világkiállításon képviselve, a következő adatok szolgáljanak:

A gabona kiállításra eddig körülbelül 350 bejelentés érkezett be; közülök nem csak gazdasági értelmiségünk jó részét találjuk, hanem szép számban gazdasági egyleteinket, sőt községeket is. Tanúsága ez annak, hogy a mindegyre terjedő associatio még a kiállítási ügy terén is mily fontos szerepet játszik.

A 14 gazdasági egylet, mely a bécsi világkiállításra gabona terményeket collectiv kiállításokban jelentett be, a következő: Az országos magyar gazd. egylet Pestről, a besztercei, borsodi, erdélyi, bánát-kubini, károlyvári, pozsonyi, nyitrai, nagyszebeni, szolnoki, szepesi, torda-aranyosi, hevesi és jászkunsági.

A 29 város és község pedig, mely a bécsi kiállításon gyűjteményes kiállításokkal fog részt venni következő: Brassó, Brennendorf, Csurog, Nádaj, Giengiero, Hetsdorf, Honigbad, Hosszufalu, Józseffalva, Kacz, felső-alsó Kovrik, Krizba, Karansebes, Károlyfalva, Tölgyfalva, Mariavár, Mosorin, Ujvár, Dióspatak, Pétervár, Pancsova, Rozsnyó, Rimaszombat, Szeged, Tartlau, Titel, Türkös és Zsiden.

A magyar liszt-ipart körülbelül 40 kiállító — majdnem egytől-egyig gőzmalom — fogja képviselni. Elsősorban a magyar molnár gyűlék ez et tapintatos közbenjárásának és az általa kiküldött kiállítási bizottság elnökének, Rieger György urnak köszönhető, hogy az ország legjelentékenyebb gőzmalmi — két csoportban egyesítve gyűjteményesen állítanak ki a bécsi kiállításra. Az első főcsoport magában foglalja a 12 Buda-pesti gőzmalom, (Árpád, Blum, Erzsébet, Concordia, molnárok és pékek malmát, a Luiza, Buda-pesti, Gyárudvar, Pannonia, Hagenmacher-féle, Victoria és a hengermalom) és ezeken kívül még 9 vidékit (Schwarzét Egerben, a nagyváradi László-malom, a nagy-kikindait, Neuman testvérekét Aradon, a velencei Anna gőzmalom, az első aradi, borsod-miskolci és a Höfner-féle új-vidéki gőzmalom); a második főcsoport magában egyesíti, az első 5 vidéki gőzmalom örleményeit (a verseczi, a becskeréki, temesvári malmal, a temesvári Pannonia malom s a lugosi szeszfinomító és gőzmalom társulatát.)

Magyarország bortermelése is gazdagon lesz képviselve a bécsi világkiállításon. Köztudomásu, hogy a magyar borok kivitele az utolsó esztendőkből észrevehetőleg emelkedett s hogy az észszerűbb pinczekezelés következtében, — melynek hívei hazánkban is mindinkább szaporodnak — a magyar borok kivételre alkalmasabbak lettek. Alig egynehány éve általános volt a panasza a magyar borok tarthatatlansága felett. Csak igen erős szesz anyagnak bevegítésével lehetett azokat távolabb vidékre szállítani, s még ilyen kezelési mód mellett se volt elkerülhető az, hogy rendeltetésök helyére élvezhetetlen állapotban ne érjenek. Másként áll a dolog mai nap. Nehány nagyobb termelőnek, kik a bor termelése és kezelése körül kiváló érdemeket szereztek, úgy szintén néhány lelkiismeretes horkereskedőnek köszönhetjük, hogy a magyar-és erdélyi borok mai nap Európa, sőt még a tengerentuli országokban is kiérdemelt jó hírnévnek örvendenek. Amerika egyesült államaiban, Angliában, a keleten, egyforma előszeretettel él-

nek magyar borral — sőt az utolsó időben — kísérletképen — Japanna is szállított még pedig a legjobb sikerrel.)*

A magyar borkiállításra eddig 200-nál több kiállító jelentkezett; első sorban a tokaj-hegyaljai és szegszárdi bortermelő társulat, az erdélyi pincze-egylet, gr. Zichy Ferencz bihardiószeghi (érmelléki) pinczéi, a medgyesi és újvidéki borkiviteli társulatok, gr. Zichy Henrik Tokaj-Hegyaljáról, br. Vay Miklós Hegyaljáról, gr. Andássy György Monokról, továbbá Jálics Ferencz és Láposy borkereskedők, Palugyai és flai Pozsonyból, Greger Miksa Londomból szerepelnek.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy sikerült a magas kormány által a világkiállítási parkban építetett csárdával (magyar borizlelési csarnokkal) a világkiállítási parkban egy pinczét kötni össze, melyben a nemzetközi jury a magyar borokat megbirálhatja. Ez az egyetlen jury-pincze a kiállítás összes helyiségein, hogy ennélfogva a világnak minden borát, mely a jury bírálata alá bocsátatik, a kiállítás helyiségein kívül kellend majd megbirálni, mi előre láthatólag meglehetősen sok kényelmetlenséget fog okozni.

A magyar jury-pincze, dacára annak, hogy talapterülete csak $12\frac{3}{4}$ ö, magassága csak $8\frac{1}{2}$ láb, egy sajtóságos nálunk eddigelé teljességgel ismeretlen készülék fellátása következtében mintegy 4000 palaczk bort fogadhat be, még pedig oly fornán, hogy a palaczkokat, melyek a bor kiállító névlajstroma alapján lesznek fellátva, ki lehet venni a pinczéből anélkül, hogy az egésznek berendezése a legkevésbé is megzavartatnék. E végre megszerzem a főnnebb említett állvány-szerkezetet 200 frank azaz körülbelül 90 frton az 1872-iki lyoni kiállítás alkalmával, melyet mint a m. kormány hivatalos képviselője látogattam meg; mellesleg megjegyzem, hogy ez a szerkezet, ha Pesten v. Bécsben készítettük volna, a hozzám érkezett költségvetési előirányzatok szerint legalább 1800—2000 frtba fogott volna kerülni. Ezen lyoni bor-állványok vasból készülék, aránylag jelentéktelen súlyuk (100 palaczkra körülbelül 15 v. font) és rendkívül kevés tért igényelnek.

Megemlékezem egy néhány szóban a világkiállítási parkban építendő kóstoló-csarnokról is. A bécsi kiállítás főigazgatósága ezen az eddigi kiállításokon alig ismert intézményt az okból akarja minél általánosabban keresztül vinni, hogy a nagy közönségnek megkönnyithesse a kiállított élelmi szereknek, jelesül a bornak, szeszes italoknak husnak, gyümölcsnek és egyéb élelmi szereknek kóstolását és megismertetését. E célra külön kóstoló-csarnokot épített, melyben az árulásra szánt helyek (külön-külön páholyok) folyó méterje 250 frton adatik a kiállítóknak bérbe.

Nem hiszem, hogy a magyar bortermelők ebben a csarnokban nagy számmal lesznek képviselve, úgy vagyok meggyőződve hogy az csak nagy borkereskedőkre nézve lehet előnyös. Annál fontosabbnak tartom azonban Magyarország bortermelőire nézve csárdánkat, a magas kormány által a kiállítás parkjában építet magyar borizlelési csarnokot. Ezen csárda egy természetesen minden tekintetben megbízható vendéglősnak fog bérbe adni, — benne a kiállítás egész tartamán át csak magyar italokat lehet mérni. A csárdába szerződötendő magyar cigánybanda bizonyára hathatósan fogja biztosítani a nagy közönség látogatását. A magyar borok s a magyar ásványvizek, melyek a szabott rendes áron fognak mérteni, itt nagy elterjedést találhatnak úgy, hogy ez irányban a csárda bizonyára jobb szolgáltatásokat fog tehetni, mint a kóstoló-csarnok.

*) Példakép hozzuk fel, hogy Zichy Ferencz gróf ő exell. 1872-ben saját terméséből, diószeghi pinczéből érmelléki bort több ládával küldött Japánba, s hogy azok a legjobb állapotban érték oda.

Kapcsolatban a most tárgyalt élelmi szerekkel, gabonával liszt- és borral, röviden ki fogjuk mutatni azt az állást is, melyet a hazánkban szintén nagy mérvekben előállított szesz-italok, — pálinka- és cukor gyártásunk fognak elfoglalni.

A cukorgyártást illetőleg örömmel jelenthetem, hogy a hazánkban fennálló 26 cukorgyár közül legalább is 20 lesz képviselve a bécsi világkiállításon. A kiállítás collectiv lesz, és az egyes cukorgyárak hozzájárulási összegét egyetértésben ezen fontos iparágak képviselőivel az október hóban Bécsben tartott értekezleten $\frac{2}{10}$ kban állapítottuk meg azon répamennyiség minden egyes mázsája után, melyet évenként feldolgoznak, Az e kiállításban résztvevő cukorgyárak minimalis hozzájárulási összege 200 frtban állapított meg, a maximum az eddigi gyártás mérvei szerint az 500 frtot aligha fogja meghaladni.

A cukorkiállítás magába foglalja a cukrot mind azon alakjában, melyben a kereskedésben előfordul, nevezetesen süvegekben, mint kiviteli és tisztált (raffinade) cukor, továbbá darabokban és jegeczekben mint pillé (crochet) és candis-cukor; a kiállítás felszerelése — mint a rajzok mutatják — czélszerű és gazdaság leendő.

A szesz-italok kiállítása részben liqueurök, részben egy specificus magyar termék — a silvorium — által gazdaság lesz képviselve. Az ide tartozó kiállítók sorából csak a következő cégeket említem: Braun testvérek, a Gschwindt-féle részvénytársulat, Krausz Majer, Steiner Mórítz Pestről, továbbá az országban fennálló számos szeszgyár (mint a pesti, szegedi, temesvári, oraviczai sat.) tanúsága ez annak, hogy Magyarország ezen iparágá méltán lesz képviselve a bécsi világkiállításon.

Gazdasági termelésünk harmadik főterméke a gyapj u. Ausztráliának mindinkább fokozódó óriási gyapjtermelése arra kényszerít minket, kik gyapjunkkal oly formán, mint gabnákkal a külföldre vagyunk utasítva, hogy új piacokat keressünk, vagy legalább az eddigieket biztosítsuk magunknak. A bécsi világkiállítás bizonyára elősegítheti ezen fontos feladatnak elérését. Magyarország gyapját ez alkalommal úgy mint ezt Ausztrália az utolsó londoni és párisi világkiállításkor tevő — tömegesen fogja kiállítani. Mosatlan (üveg alatti) bundák mellett mosott gyapjút fognak kiállítani — csinosan felszerelt 50 fontos zsákokban. Ily módon reméljük, hogy sikerülni fog a külföld figyelmét hazánkban ezen fontos és nagy termelésére irányozni. A tömeges gyapjkiállítás körülbelől 100 kiállító vesz részt, a kiállítandó mennyiség mintegy 100 mosatlan bundára s mintegy 8000 font mosott gyapjura (160 nagy zsákban) rug.

Magyarország időleges kiállításai (temporäre Ausstellung) is — élő állatok, gyümölcs- és zöldség, élő növények, a tejgazdaság termékeinek kiállítása — szintén szép reményekre jogosítanak. A magas kormány után, különösen hazánk főurainak, mágnásainak köszönhetjük, hogy ezek a kiállítások — a mennyiben Magyarországot érdeklik — egyáltalában létre jönnek. — A kiállításban álló részvét meghaladja az e kiállításához kötött reményeket. Az eddig beérkezett jelentések szerint Magyarország állattenyésztését mintegy 60 legnemesebb fajból való — 16, 200 db. szarvasmarha, 200 db. jnh, 60 db. sertés és körülbelől 50 db. kisebb háziállat (kutya, baromfi) fogja képviselni. A tej termékek kiállítására eddigelő vagy 40, a csümölcs és zöldség kiállítására 80 jelentkezés jött be.

Egyébiránt e kiállítások bejelentési határideje még nem

telt le s bizton várható, hogy az azokban résztvevők száma még tetemesen fog szaporodni.

Magyarország gazdasági termelésén és iparán kívül a magas kormány által még a vegyészeti- és a gépgyártási ipar képviselésével bizattam meg. Az előbbi — a mai viszonyainkhoz mérten — gazdaság lesz képviselve a bécsi világkiállításon.

A vegyészeti ipar kiállításában körülbelől 250 kiállító fog részt venni; köztük a legkiválóbbak: a balneologiai collectiv kiállítás az országnak mintegy 80 ásványvizével, „Flora“ gyertya és szappangyár Pestről, a paraffin- és kőolajgyár Oraviczáról, a dr. Wágner Jenő által bérbe vett pesti „gyógyszerészeti és művegyészeti vállalat“, a mármárosi szoda- és vegyészeti gyár, Rósa Lajos pesti borkőgyára, Mosch és társának pesti illatszer gyára stb.

Magyarország gépipara a bécsi világkiállításon a kir. állam gépgyár által Pestről, az ó-budai hajógyár, a fumo hajóépítő társulat, Vidacs, Koczó, Farkas, Gubicz, Stróbl és Baris, Kühne, Robey, Marschall stb. által lesznek képviselve.

Végül engedjék meg, hogy a bejelentett terménység alapján néhányat a nagyobb kiállítók közül, kik kiállításukra 5 □ meternyi v. 50 □ lábnyi területnél nagyobb terménységet kérnek, névszerint említsek. Ilyenek:

A magyar molnár gyűlés (21 kiállító) 144, a pozsonyi gazdasági egyesület 100, a m. kir. pénzügyministerium dohány kiállítására 90, Greger Miksa s társa Londonban (bor) 80, a m. kir. vallás és közoktatásügyi ministerium 36, a m.-óvári m. kir. felsőbb gazdasági tanintézet 34, a m. orsz. gazd. egyesület 25, Albrecht főherczeg ő cs. fensége 25, a balneologiai collectiv kiállítás 25, a m. pomologiai muzeum Pest 20, a m. cukorgyárosok collectiv kiállításai 20, az erdélyi gazd. egy. 36, a fehértemplomi gazdasági egyesület 12, a nagysárosi múmalom 12, Dittrich és Gottschlig, Pest, 12, a bánáti gőzmalmok 11, Zichy Ferencz gróf 10, Máriássy Andor (Rimaszombat) 10, Rózsa Lajos (Pest) 10, Birnbaum Jakab (Pest) 8, keszthelyi m. kir. gazd. intézet 8, Gschwind-féle részvénytársulat 8, Leitner János (Pozsony) 7, a steierdorfi és oraviczai paraffin- és kőolaj gyár 7, Littke L. (Pécs) 6, nyitrai collectiv kiállítás 6, Winkler Jakab és fiai (Arad) 6, Braun testvérek (Pest) 5, dr. Brand Károly (Ó-Orsova) 5, erdélyi pincze-egyesület 5, Palugyay és fiai (Pozsony) 5, Ramasetter Vincze (Sümege) 5, Schikedanz Ferencz (Tokaj) 5, Sir Antal (Eger) 5, Tokaj-hegyaljai bortermelő társulat 5, Zorkovics Zsigmond és társa (Nagykanizsa) 5, Brachfeld A. és fia (Pest) 5, Hoch Ignátz (Temesvár) 5 □ meternyi térszükséglettel stb. stb.

LEVELEZÉS.

Küküllővár, február 14. 1873.

Legkorosabb embereink sem igen emlékeznek, hogy lett volna ily enyhe és hónélküli telünk mint az idej.

September közepe táján kaptunk egy kevés esőt, s azóta igen kevés kivétellel — a légmérséki változáson kívül — csaknem egyenlő időjárásunk van.

Esőt tehát egész ősön igen keveset kaptunk, s az is a reá következő meleg napok által hamar felszárittván kevés hatással bírt. Minden reményünket e szerint a bekövetkező télbe helyeztük, tőle vártuk a csapást az ege-

rek millióira, melyek vetéseinkben tetemes károkat okoztak és okoznak mind e mai napig; de a remény itt is megcsalt, havat alig kaptunk annyit, mennyi eszünkbe juttathatta, hogy tél van, — vagyis annak kellene lenni — s azt is csak az észlelhette, a ki korán kelt föl, különben a restek ép úgy jártak mint hajdan Mózes emberei a pusztában hullott mannával.

Daczára a száraz időjárásnak, hozzá számítva még azt is, hogy talajunk $\frac{2}{3}$ -da homok, s alig $\frac{1}{3}$ -da agyag, s e mellett még az altalaj is könnyen áteresztő tulajdonsággal bír: repce vetésünk mind ez ideig oly szépnek mutatkozik, hogy alig lehetne annál jobbat még csak kívánni is.

Kalászos vetéseink is — leszámítva azon tetemes kárt mit bennük az egerek okoztak — kielégítő állapotban vannak.

Marhaállományunk egészséges. Juhaink és sertéseink az egész tél folyama alatt kijártak a mezőre; minek következtében szép mennyiségű takarmánykészlet takarított meg. Méheink jól teleltek. Szóval mindennel meg lennénk elégedve — s bár mindenünnen így irhatnának — csak hogy már időváltás állana be, s vagy havazna, vagy esnék, mert különben igen tartunk tőle, hogy a mit idáig elmulasztott majd akkor fogja kipótolni mikor épen a mostani időjárásra lenne szükségünk.

Székely Albert.

EGYVELEG.

* Lapunk jelen számával veszik t. olvasóink Csiky Imre helybeli ismert gazdasági-, kerti- és virágmagvak raktárának árjegyzékét, ajánljuk becses figyelmükbe.

* Tanfolyam gazdasági gépvezetők számára. A földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztérium, a jó gazdasági gépészekben, főleg pedig a megbízható gőzcséplőgép vezetőkben mindinkább érezhető hiányon lehetőleg segíteni óhajtván, az ily gépészek képzése céljából Buda-pestén évenként 4—6 óra terjedő állandó tanfolyamot szándékozik létesíteni. Feltéve, hogy felvehető pályázók kielégítő számban fognak jelentkezni ez évi, márczius hótól június hó végéig terjedő időszakban fog megtartatni: az elméleti oktatás, a gyakorlati oktatás és a kiegészítő rajztanítás. A 4 havi tanfolyam végén a növendékek az elméleti és gyakorlati rész tanítóitól bizonyítványt nyernek, melynek nyomán a műegyetem rendes gépész vizsgáló bizottsága előtt a gőzgépvetői-vizsgát leteszik, miről a szokásos oklevél kiadatik. E tanfolyamra felvehető növendékek száma legfeljebb 20 lehet; ezek díj nélkül részesíttetnek az oktatásban, és díj nélkül láttatnak el a szükséges író- rajz-eszközök és könyvekkel. Szegényebb sorsu növendékek számára négy 100 frtos ösztöndíj van engedélyezve.

E tanfolyamra felvétetni óhajtok, kellő bizonyítványokkal felszerelt bélyeges folyamodványokat a földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. minisztériumhoz Buda-pestre legfeljebb február hó végéig benyújtani siessenek.

Részletesebb feltételek a „Budapesti közlöny“-ben olvashatók.

* Ismét a tyuk! Egyik t. munkatársunk: „Valami a tyukokról“ ez. cikkében azt állítja, hogy a tyuk ugyan mindenevő, de eredetileg és főleg magevő. Erre részünkről megjegyezzük, hogy figyelmes észlelők szerint a tyuk a vegetárianizmusnak nem barátja, a mennyiben legjobban diszlik, ha ujonnan szántott talajon vagy füves kertben járhat és a felszínen levő vagy kikapart hernyókat szedegetheti. Az állati eledel nagyban előmozdítja a tojás szaporaságát és ebből kiindulva több vidéken hernyótenyésztést látunk alkalmazva. Az eljárás a következő: ásatunk egy — vagy több — gödröt 8' hosszút, 4 széleset és 5—6' mélyet, $\frac{1}{2}$ ' magasságyra alul rövidre vágott szecskát hintünk, erre egy réteg lóganéjt, azután egy réteg porhanyó földet, melyre vért, beleket, konyhai hulladékokat sat. töltögetünk mindaddig, míg a gödör megtelik. Az egymásra halmozott anyagok nemsokára korhadásnak indulnak és bennük a hernyók és rovar-álczák milliói fejlődnek ki. A gödör eleven tartalmát szükség szerint kiemeljük és tyukjainknak adjuk, e táp mesés hatással van a tyukok fejlődésére és szaporaságára. Sok helyen nagy előnnyel alkalmazzák a döghusnak közvetlen adagolását, másutt csigát tenyésztenek a baromfiak számára sat. A mi a tojás szaporaságát illeti, megjegyezzük miszerint a jó tyuk petefészke mintegy 600 petét tartalmaz. Ebből rendes körülmények közt az első évben 20, a másodikban 120, a harmadikban 135, a negyedikben 114 fejlődik tojássá. A következő négy év alatt e szám évről-évre 20-al apad és kilencz éves korában a tyuk legjobb esetben is csak 10 tojást tojik. A ki tehát az adott eledeltés a nyújtott haszonvételt jövedelmezően és gazdaságosan összegegyeztetni kívánja, az négy évesnél idősebb tyukot ne tartson, kivéve ha értékes és ritka fajta szaporítása forogna szóban.

(V.) A gipszszel kevert istállótrágya hatása. Egy német gazda 6 drb. szarvasmarhája s egy lova után nyert trágyát naponként $\frac{1}{2}$ mérő por gipszszel keverte s a trágyát 4 hétig állani hagyván az őszi alá szánt szántóföldön kigyós vonalokban elteregette. A szántóföld többi részét hasonló mennyiségű, de gipsz nélküli trágyával látta el. Már a vetés kelésekor lehetett látni a gipsz hatását, amennyiben a gipszes keverékű trágyával ellátott helyeken a vetés már kezdetben erőteljesebb fejlődést s sötétzöld színt mutatott, ugyanigy mutatkozott az tavasszal is, a gabona végre erősebb s nagyobb szárt s jobb magot hozott. Az őszi után következett zab és herevetésben ugyanazon kedvező jelenség ismétlődött; de leginkább mutatkozott a gipsz jó hatása a harmadik éves herén; mert míg a here a szántóföld egyéb részein annyira hátramaradt, hogy egy kaszálást sem adott s magot sem hozott, addig a gipszes helyeken a here $1\frac{1}{2}$ láb magasra nőtt s két kaszálást vettek róla.

* Ismételt felhívás. Mindazon t. cz. gazdaszok, kik a magy.-óvári akademián hallgatók voltak, ezennel tisztelettel fölkéretnek t. czimök alatt mostani állásukat s lakhelyöket a m.-óvári akad. excursio-egyletnek beüldeni a végből, hogy azokat értesítvényébe, mely április havában A. Czéhnél ugyanott meg fog jelenni, — felvehesse.

TARTALOM: Komoly figyelmeztetés a szőlősgazdákhöz. — Közgazdasági mozgalmak a Lajtán tul. I. — A vágási idő befolyása a fa tartósságára. Társalgó: Magyarország a bécsi világtállításon. — Levelezés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: VÖRÖS SÁNDOR.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	febr. 20.	760—780	530—540	430—450	130—140	350—360	170	115	1400	23
Nagy-Várad	február 4.	570—660	440—460	358—420	130—150	310—370	170	110	1150	26
Maros-Vásárhely	febr. 13.	578—626	400—420	358—410	110—128	—	210—230	130—150	1600	20
Károly-Fehérvár	febr. 15.	660—702	545—550	438—440	148—151	—	135—140	70—88	1200	20
Nagy-Szeben	január 31.	573—653	493—547	413—453	133—160	373	80—85	70	800	20
Brassó	január 31.	532—625	501	401—413	155—161	317	—	—	—	20
Besztercze	febr. 18.	620—680	480	400	120	—	100—140	60—90	750	20
Nagy-Enyed	febr. 13.	600—625	500—550	420—475	130—140	—	160—170	50—60	1100	20
Szamosujvár	febr. 17.	620—700	480—520	380—420	100—110	—	200	50	1200	18
Deés	febr. 18.	680—720	600—640	420—440	100—110	—	180—200	75—100	800	18
Torda	február 1.	640—680	480—520	440—480	136—140	—	165—170	70—100	1600	20

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 77.25 frt — kr. Ezüst árkelet 108.15.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 2618 drb. hizó ökör, forgalom e csekély szám miatt élénk, rak galliczai 34½—36 frt, magyar és német 33¾—36½ frt, szerbiai ökör 31—32½ frt a vágósúly mázsája.

Hirdetések.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárt

(alapítva 1865-ben)

(3—24)

(1)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társas. árva- vagyon és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házi berendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámesapás, robbanás és kihurczolkodás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victorinánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezekon kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy létrjhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradéki összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy tulélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyerevényben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt-
Wagner. Szász.

Eladó földbirtok kerestetik!

A birtok ára 20,000—50,000 forintig terjedhet, azonban megkivántatik, hogy a vásárlandó jószág a Királyhágón inneni rész kizárólag magyar, vagy legalább tulnyomóan magyar lakosságu vidékeinek egyikében fekszen.

Bővebb felvilágosítást — szíveségből — e lapok szerkesztősege fog nyújtani.

(7)

1—3

Jelzálog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól kezdve a legmagasabb összegig 6% kamattal 1% törlesztésre illetőleg 7%-al 32 év alatt teljes törlesztés mellett gyorsan eszközöltetnek

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda Kolozsvárt, óvár, bástyaútcza 6. sz.

Értekezhetni naponta délután 1—4 óráig.

(3.)

(4—48)

SZATHMARI S. FERENCZ

GÉPGYÁRÁBAN M.-VÁSÁRHELYT, KAPHATÓK:

Kétmarha után való könnyű vert vaseke 16 frt. Javitott Vidacseke 17—18 frt. Aranyérmes nyert görbe gerendelyű eke 20—21 frt. Eketaliga 10—12 frt. Aranyérmes nyert szóró és választó rosta 11 rostával 70 frt.

Továbbá elfogad megrendeléseket minden gazdasági gépekre. (6) (2—3.)

Hirdetés.

TAUFFER FERENCZ-nél

KOLOZSVÁRT

Kaphatók mindennemű, legkitünőbb minőségű csira képes vetemény-, virág és gazdasági magvak, továbbá az 1868-diki kolozsvári terménytárlaton első rangú ezüst éremmel jutalmazott valódi

Douttonkorn

törökbuza és valódi

sziberiai zab.

Árjegyzékek [kivánatra bérmentve megküldetnek.

(4)

(3—47.)

Meghívás.

Az „Erdélyi pincze-egylet Kolozsvártt”,

mint kereskedelmi részvény-társaság második rendes közgyűlése folyó év mártius 1-én d. u. 4 órakor a kisegítő-pénztár helyiségében tartatik meg, melyre a t. cz. részvényesek czennel, tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság üzleti jelentése. 2. Az 1873. évre terjedő zárszámla jóváhagyása, s a számvizsgáló-bizottság e fölötti jelentésének előterjesztése, s az osztalék meghatározása. 3. Az alapszabályok által elrendelt választások. 4. A részvényesek nemtalaní indítványai.

Kolozsvárt, febr. 7-én 1873.

A választmány nevében:

Br. BORNEMISZA JÁNOS,
elnök.

(*) Azon t. cz. részvényes urak, kik e közgyűlésen résztvenni kívánnak, az alapszabályokra hivatkozással felkéretnek figyelembe venni: miszerint részvényeiket az egyleti irodába, (bel-torda-útcza 5. sz.) a gyűlést megelőzőleg 3 nappal letenni méltóztassanak. Öt-öt részvény egy szavazat ad, azonban 10 szavazatnál többet senki sem gyakorolhat. (5) (2—3.)